

ARŞİVLERDEN YARARLANMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 (1) Bu Yönetmeliğin amacı; araştırmaya açık arşiv belgelerinden yerli ve yabancı gerçek veya tüzel kişilerin yararlanması, yükümlülükleri ve arşiv belgesinin örneklerinin verilmesi hususlarında usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 (1) Bu Yönetmelik, 11 sayılı Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesinde belirtilen kurum ve kuruluşlar ile bu kurum ve kuruluşların araştırmaya açık arşiv belgelerinden araştırma yapacak yerli veya yabancı, gerçek veya tüzel kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 (1) Bu Yönetmelik, 11 sayılı Devlet Arşivleri Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Araştırmacı: Arşivlerde araştırma yapan yerli veya yabancı, gerçek veya tüzel kişiyi,
- Arşiv belgesi: Son işlem tarihi üzerinden yirmi yıl geçmiş veya on beş yıl geçtikten sonra kesin sonuca bağlanmış bulunan ve günlük iş akışı içinde işlevi bulunmayan, varsa tabi olduğu diğer mevzuatlar ile saklama planlarındaki saklama sürelerini tamamlayan, üretim biçimleri, donanım ortamları ne şekilde olursa olsun geleceğe, tarihi, siyasi, sosyal, kültürel, hukuki, idari, askeri, iktisadi, dini, ilmi, edebi, estetik, biyografik, jeneolojik ve teknik herhangi bir değer olarak intikal etmesi gereken ve bir bilgiyi içeren yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş, görüntülü, sesli veya elektronik ortamlarda üretilmiş belgeyi,
- Arşiv Belgesi Gizlilik Değerlendirme Komisyonu: Gizlilik derecesi bulunan ve/veya özelliği bulunan arşiv belgelerinin araştırmaya açılması aşamasında gizlilik özelliğini değerlendiren ve bunlardan uygun bulunanların araştırmaya açılması yönünde görüş bildiren komisyonu,
- Asli düzen: Belgelerin güncel kullanımda olduğu süreç içerisinde uygulanan düzen içinde saklanması,
- Başkan: Devlet Arşivleri Başkanı,
- Başkanlık: Devlet Arşivleri Başkanlığını,
- Belge: Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin iş ve işlemleri neticesinde oluşan, üretim biçimleri ve donanım ortamları ne şekilde olursa olsun bir bilgiyi içeren yazılmış, çizilmiş, resmedilmiş, görüntülü, sesli veya elektronik kaydı,
- Tasnif: Arşivciliğin temel ilke ve teknikleri uygulanarak arşiv belgelerinin düzenlenmesi çalışmalarını,
- Yükümlüler: 11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamındaki kurum ve kuruluşları, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İnceleme ve Araştırma Talebi ile Genel Esaslar

İnceleme ve araştırma yapma hakkı

MADDE 5- (1) Yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişiler, üye olmak kaydıyla araştırmaya açık arşiv belgelerinde araştırma yapma hakkına sahiptir. Üyelik talebinin uygun bulunmamasına ilişkin hükümler saklıdır.

(2) Yabancı araştırmacılar için Türkiye'nin karşılıklılık ilkesi ve taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.

Başvuru ve üyelik

MADDE 6 (1) Üyelik başvurusu Başkanlığa bizzat, posta yolu ile veya elektronik ortamda yapılır. Yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik veya başkonsolosluklarına da başvuru yapılabilir. Bu durumda temsilcilikler, yapılan başvuruyu Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla Başkanlığa gönderir.

(2) Başvuru sahibi, kimliğini ibraz ve beyan etmekle ve Başkanlıkça belirlenen form ve formattaki bilgileri doğru ve eksiksiz doldurmakla yükümlüdür.

(3) Türk Vatandaşlığından çıkartılmış veya Türkiye'ye giriş yasağı bulunanlar ile bilgilerini kasten eksik veya hatalı beyan edenlerin üyeliği kabul edilmez. Üye olsalar dahi üyelikleri iptal edilir.

(4) Türkiye ile mütakabilyet esası içerisinde olmayan ülke vatandaşları üye başvurusunda bulunamaz.

(5) Başvurular, başvurunun Başkanlığa iletiği ve/veya ulaştığı tarihten itibaren Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için 2, tüzel kişiler için 5, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayanlar için ise en geç 30 iş günü içerisinde sonuçlandırılır.

Araştırma hizmetinin verilmesi

MADDE 7 (1) Arşiv belgeleri, yükümlülerce Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte belirtildiği şekilde Başkanlığa devredilir ve araştırma hizmeti Başkanlıkça verilir.

(2) Başkanlık, gerekçe belirtmek suretiyle arşiv belgelerine erişim ve kullanım sınırlaması getirebilir, geçici veya süresiz durdurabilir.

(3) Bir fonun/koleksiyonun, bir dosyanın veya bir defterin tamamının kopyasının verilip verilmemesi hususunda karar vermeye Başkanlık yetkilidir.

(4) Asli düzeni bozulmuş veya yararlanılamayacak derecede yıpranmış arşiv belgeleri araştırmaya verilmez. Ancak bu tür belgelerden devlet hizmetinin yürütülmesinde veya bir hakkın korunmasında ve ispatında delil olarak kullanılacağına anlaşılması halinde, ilgili belgeler görevli personel nezaretinde incelenebilir.

Araştırmada uyulması gereken kurallar

MADDE 8- (1) Araştırma hizmetinin elektronik ortamda verilmesi esastır.

(2) Araştırma hizmetinin elektronik ortamda verilememesi halinde, fiziki belgeler üzerinde araştırma yapılır. Araştırma yapılırken;

- Araştırmacı, kendisine teslim edilen arşiv belgesini her türlü tahribat ve tahrifattan korumak zorundadır.
 - Arşiv belgeleri asli düzeni içerisinde kontrol edilerek araştırmacıya teslim edilir, kontrol edilerek geri alınır. Kendilerine teslim edilen belgenin kaybolması halinde sorumluluk araştırmacıya aittir.
 - Araştırmacılara tahsis edilen mekanlara görevlilerden ve araştırmacılarından başkası giremez.
 - Arşiv belgeleri, araştırma yapmak için ayrılan yerlerden çıkartılamaz ve görevli personel dışında başka birisine verilemez.
 - Genel uyumu bozucu veya dikkat dağıtıcı davranışlarda bulunulmaz. Bulunulması halinde araştırma hizmeti sonlandırılır.
- (3) Araştırmacılar, arşiv belgeleri üzerinde yaptıkları çalışmalar neticesinde hazırladıkları ve yayımladıkları eserlerden Başkanlığa birer basılı veya elektronik nüsha verirler.

(4) Araştırmacılar, Başkanlıkça belirlenen diğer kurallara uymakla yükümlüdür.

Araştırma hizmetine verilmeyecek belgeler